

**MAŽMENINĖS PREKYBOS ALKOHOLINIAIS
GĖRIMAIS IR TABAKO GAMINIAIS VIETŲ
IŠSIDĖSTYMO LIETUVOS TERITORIJOJE
2014 METAIS TYRIMAS**

Parengė Violeta Verseckienė
Narkotikų, tabako ir alkoholio
kontrolės departamento
Tabako, alkoholio, narkotinių ir
psichotropinių medžiagų
prekursorių licencijų skyriaus
vedėja

Rita Vaitiekūnaitė
Narkotikų, tabako ir alkoholio
kontrolės departamento
Tabako, alkoholio, narkotinių ir
psichotropinių medžiagų
prekursorių licencijų skyriaus
vyriausioji specialistė

VILNIUS
2014

TURINYS

1. 2014 m. mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais vietų išsidėstymo Lietuvos teritorijoje tankumo tyrimas..... 1
2. 2013 m. mažmeninės prekybos tabako gaminiais vietų išsidėstymo Lietuvos teritorijoje tankumo tyrimas..... 8

2014 m. mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais vietų išsidėstymo Lietuvos teritorijoje tankumo tyrimas

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (toliau – Departamentas) 2014 metais atliko mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais vietų išsidėstymo Lietuvos teritorijoje tankumo tyrimą, kurio tikslas buvo surinkti duomenis iš savivaldybių apie išduotų ir galiojančių 2014 m. liepos 1 d. licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais (toliau – licencija) skaičių, atlikti jų išsidėstymo pasiskirstymą pagal apskritis, įvertinti alkoholinių gėrimų prieinamumą, taip pat įvertinti licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais pasiskirstymą pagal įmonių veiklos rūšis miestuose ir rajonuose.

Tyrimas parengtas įvertinant Departamento surinktus duomenis apie savivaldybių išduotas licencijas nuo 2003 iki 2014 metų (1 lentelė).

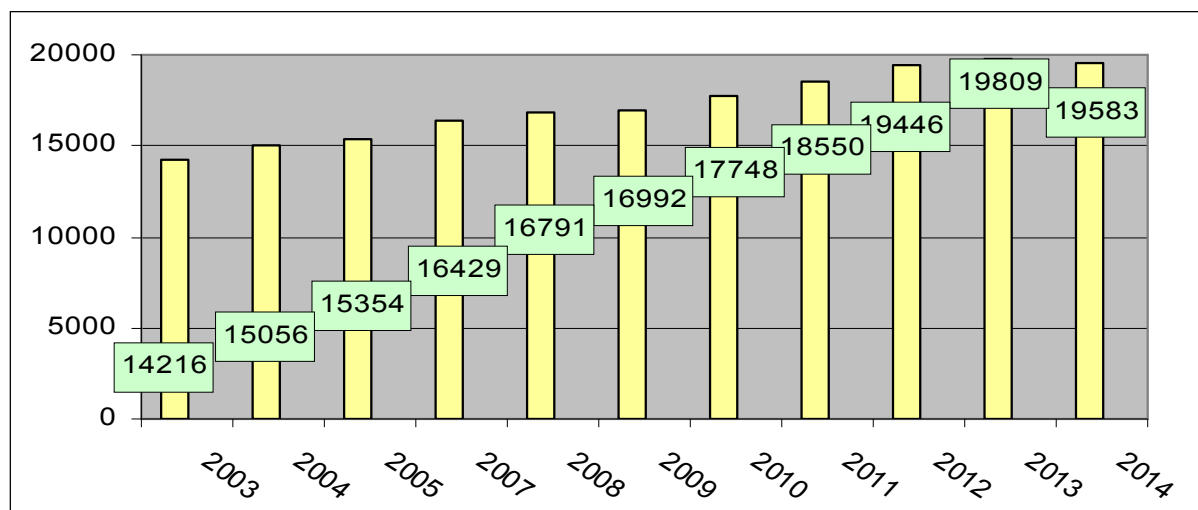
Pagal savivaldybių pateiktus duomenis Lietuvoje 2014 m. liepos 1 d. galiojo 19 583 licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais.

1 lentelė. 2003-2014 metais galiojusios licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais

Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičius 2003-2014 metais											
Metai	2003	2004	2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Galiojo licencijų	14216	15056	15354	16429	16791	16992	17748	18550	19446	19809	19583

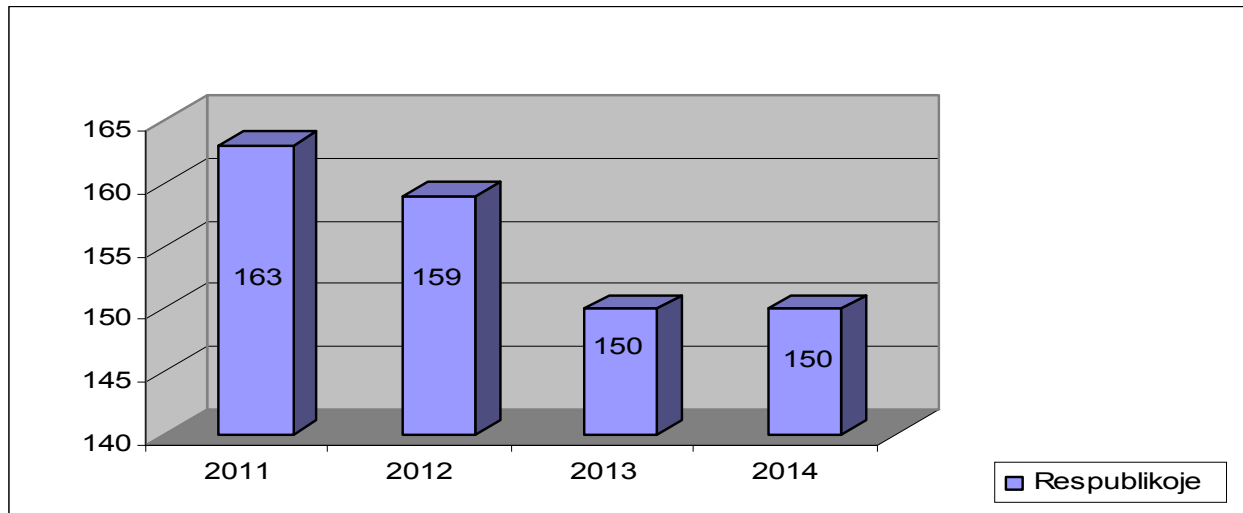
Nuo 2003 metų iki 2013 metų savivaldybių išduotų galiojančių licencijų skaičius nuolat augo ir padidėjo daugiau kaip 39 procentais. Pirmą kartą skaičiuojant nuo 2003 metų licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičius 2014 metais *sumažėjo*: lyginant 2014 su 2013 metais licencijų sumažėjo 226-iomis. (1 paveikslas).

1 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičiaus kitimo 2003-2014 metais dinamika

Departamentas vertino alkoholinių gėrimų prieinamumą pagal miestus bei rajonus skaičiuojant kiek 1 licencijai tenka gyventojų.

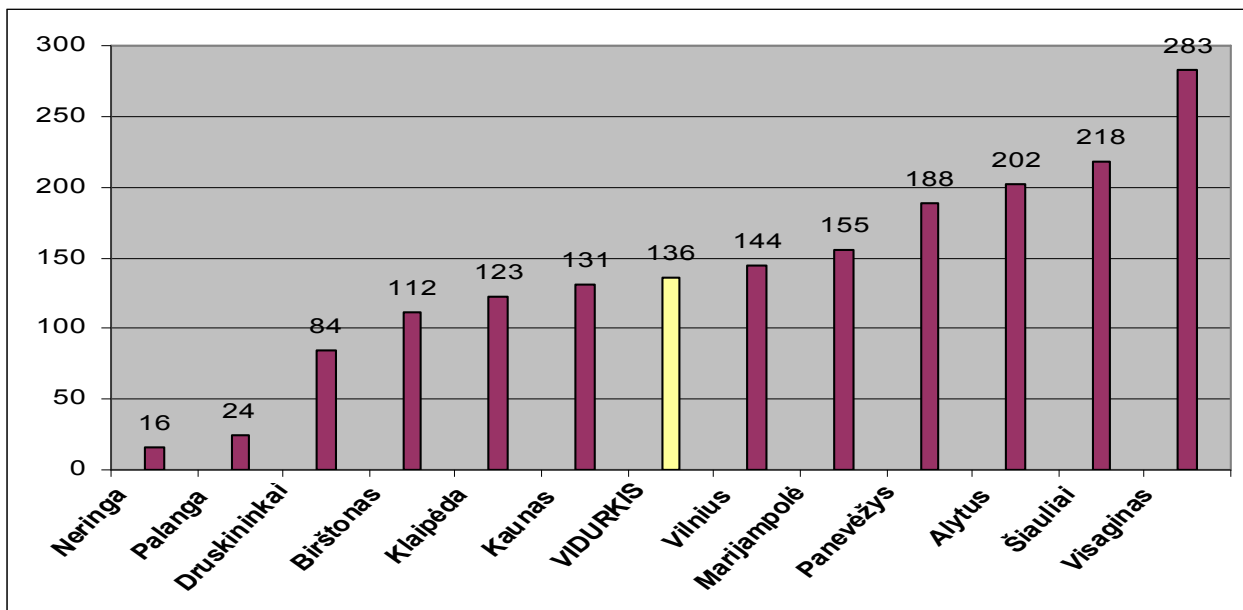
2 paveikslas. Gyventojų skaičius tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais miestuose

2014 metais Lietuvoje viena licencija alkoholiniais gėrimais „aptarnavo“ 150 gyventojų (2 paveikslas). Nors 2014 metais lyginant su 2013 metais sumažėjo galiojančių licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičius, tačiau alkoholinių gėrimų prekybos vietų tankis 2014 metais lyginant su 2013 metais liko nepakitęs, nes Statistikos departamento duomenimis Lietuvoje 2014 metais sumažėjo gyventojų skaičius.

2014 metais Lietuvos miestuose vidutiniškai 1 licencija „aptarnavo“ 136 gyventojus (3 paveikslas).

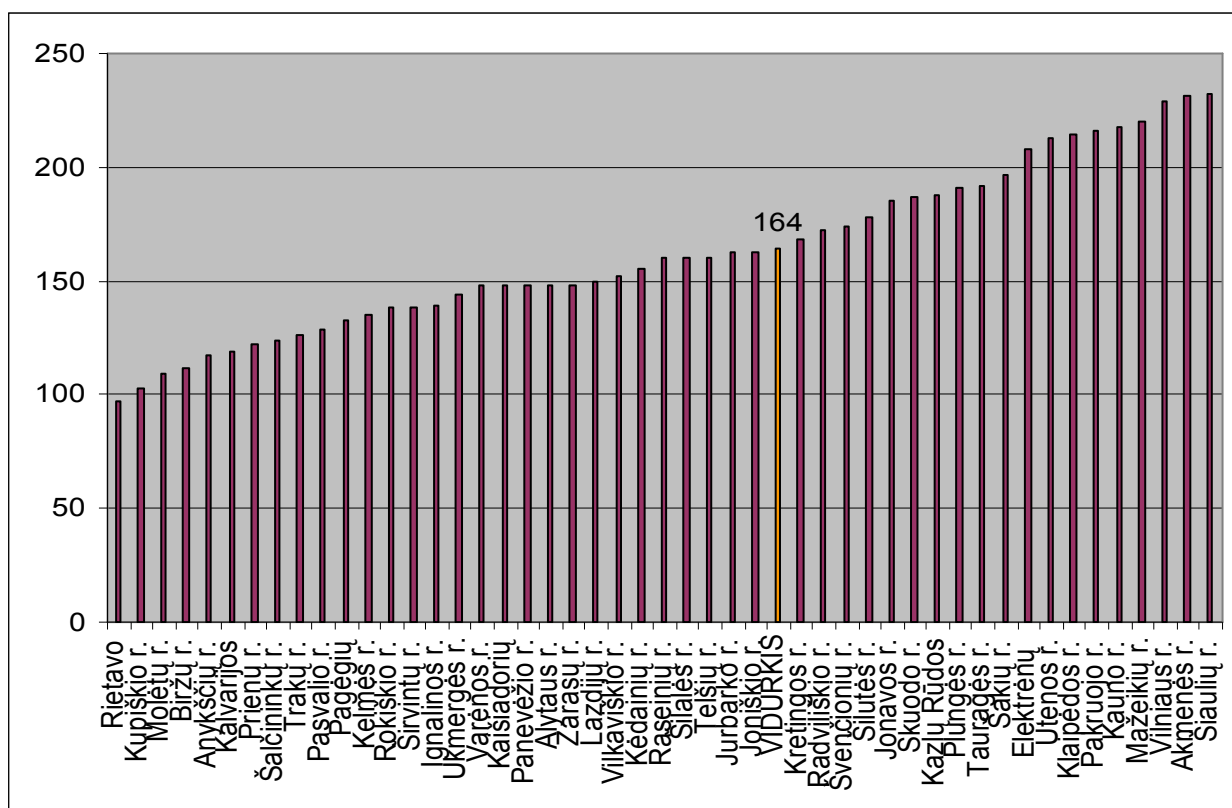
3 paveikslas. Gyventojų skaičius tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais miestuose (2014-07-01 duomenys)

Vertinant alkoholinių gėrimų prekybos vietų tankumą miestuose didžiausias tankumas yra Neringoje (1 licencijai tenka 16 gyventojų), Palangoje (1 licencijai tenka 24 gyventojai), Druskininkuose (1 licencijai tenka 84 gyventojai) (3 paveikslas.). Šių miestų patrauklumą sąlygoja jų kurortinis statusas. 2014 m. liepos 1 d. Palangoje galiojo net 57 sezoninės licencijos, tuo tarpu Neringoje – 12, Druskininkuose tik 7 sezoninės licencijos.

2014 metais Lietuvos rajonuose vidutiniškai 1 licencijai teko 164 gyventojai (4 paveikslas).

4 paveikslas. Gyventojų skaičius tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais rajonuose (2014-07-01 duomenys)

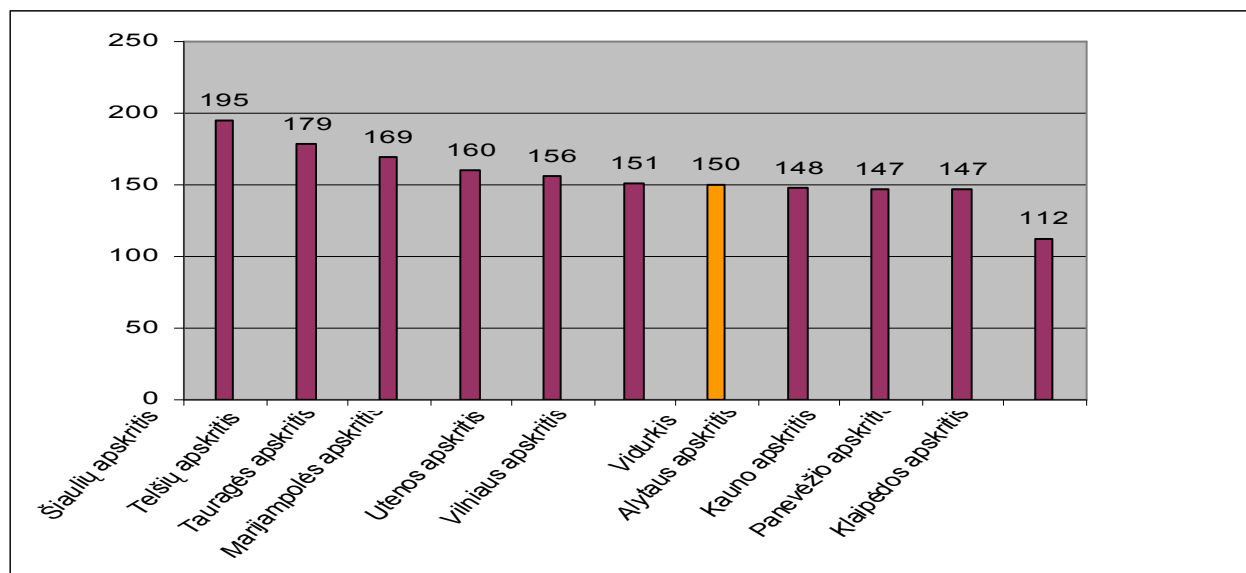

Didžiausias alkoholinių gėrimų prieinamumas pastebimas Rietavo r. savivaldybėje (1 licencijai tenka 97 gyventojai), Kupiškio rajone (1 licencijai tenka 103 gyventojai), Molėtų rajone (1 licencijai tenka 109 gyventojai), Biržų rajone (1 licencijai tenka 112 gyventojų). Tuo tarpu apie 2 kartus mažesnis alkoholinių gėrimų prekybos vietų skaičiaus tankumas, lyginant su minėtais, yra Šiaulių rajone (1 licencijai tenka 232 gyventojai), Akmenės rajone (1 licencijai tenka 232 gyventojai), Vilniaus r. (1 licencijai tenka 229 gyventojai).

Vertinant pateiktus alkoholinių gėrimų prieinamumo rezultatus būtina atsižvelgti ir į šiuos faktorius: į miestuose ir rajonuose sumažėjusį gyventojų skaičių bei ypač pastaruoju metu

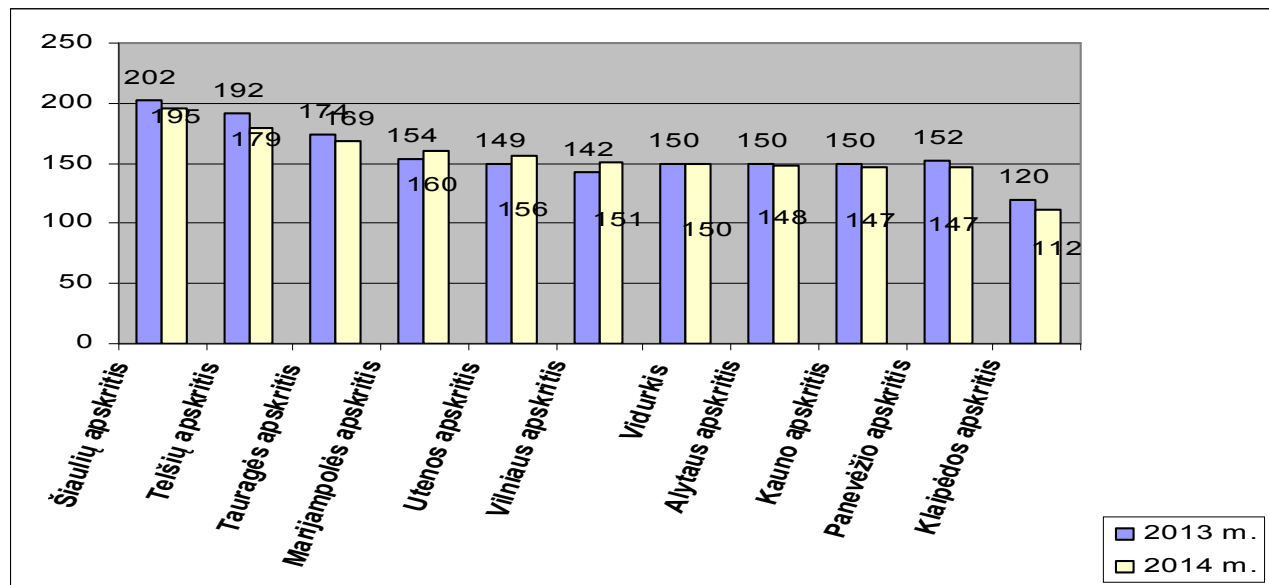
ryškia tendencija iki minimumo sumažinti subjektams, norintiems įsigyti licenciją, keliamus reikalavimus bei sezoniškumo įtaką regiono aplinkai.

5 paveikslas. Gyventojų skaičius tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais pagal apskritis (2014-07-01 duomenys)

Lyginant duomenis kiek gyventojų tenka vienai licencijai 2013 ir 2014 metais pagal apskritis, tik Vilniaus, Marijampolės ir Utenos apskrityse pastebimas licencijų skaičiaus tankumo sumažėjimas (6 paveikslas). Tai sąlygojo 2014 metais lyginant su 2013 metais licencijų skaičiaus sumažėjimas Vilniaus m. savivaldybėje 356-iomis licencijomis, Vilniaus r. savivaldybėje – 14, Marijampolės savivaldybėje – 61, Vilkaviškio r. savivaldybėje – 9, Utenos r. sav. – 62, Visagino sav. – 28 licencijomis. Taip pat 2014 metais žymiai sumažėjo licencijų skaičius Raseinių r. savivaldybėje (98 licencijomis), tačiau atsižvelgiant į tai, kad kitose šiai apskričiai priklausančiose savivaldybėse licencijų skaičius nesumažėjo, bendras Kauno apskrities licencijų skaičiaus tankumas 2014 metais nesumažėjo (6 paveikslas).

6 paveikslas. Gyventojų skaičiaus tenkančio vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais pagal apskritis palyginamieji 2013 ir 2014 metų duomenys

Licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais gali būti išduodamos dviejų rūšių veiklai: prekybai ir viešajam maitinimui. 2014 metais Departamentas surinko duomenis apie išduotas licencijas pagal įmonių veiklos rūšis.

2014 metų liepos 1 dienai savivaldybių išduotų galiojančių licencijų skaičius pasiskirstė apytikriai tolygiai: 9393 licencijos vykdyti viešojo maitinimo veiklą (tai sudaro 47,2 proc.) ir 10190 licencijos (52,8 proc.) prekybos veiklai (2 lentelė).

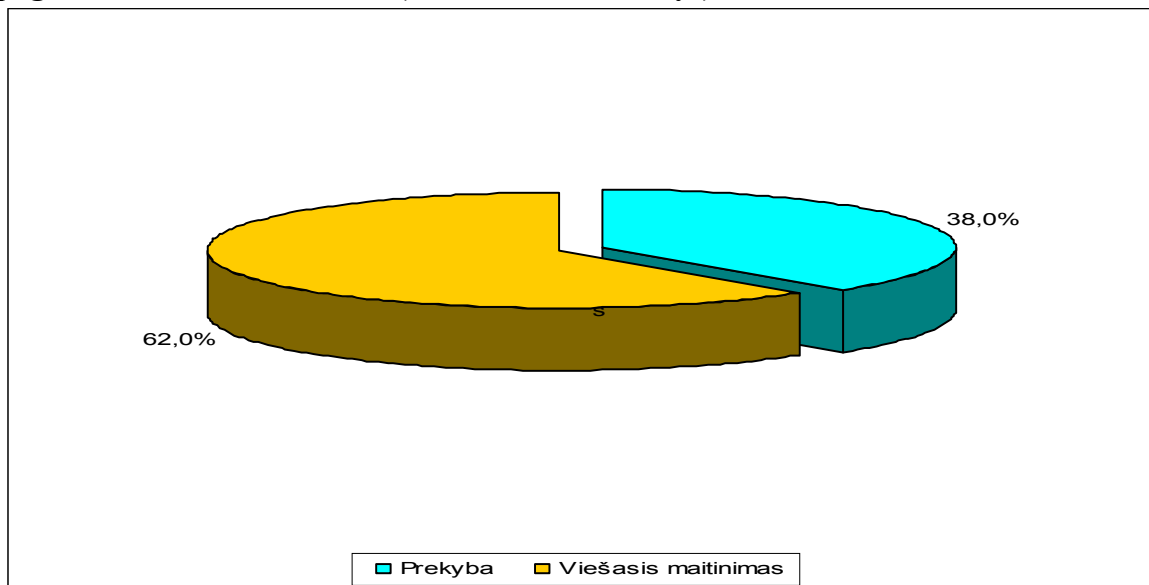
2 lentelė. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais pasiskirstymas pagal veiklos rūšis (2014-07-01 duomenys)

	Prekyba	Viešasis maitinimas
Miestų savivaldybės	3854	6292
Rajonų savivaldybės	6336	3101
	10190	9393

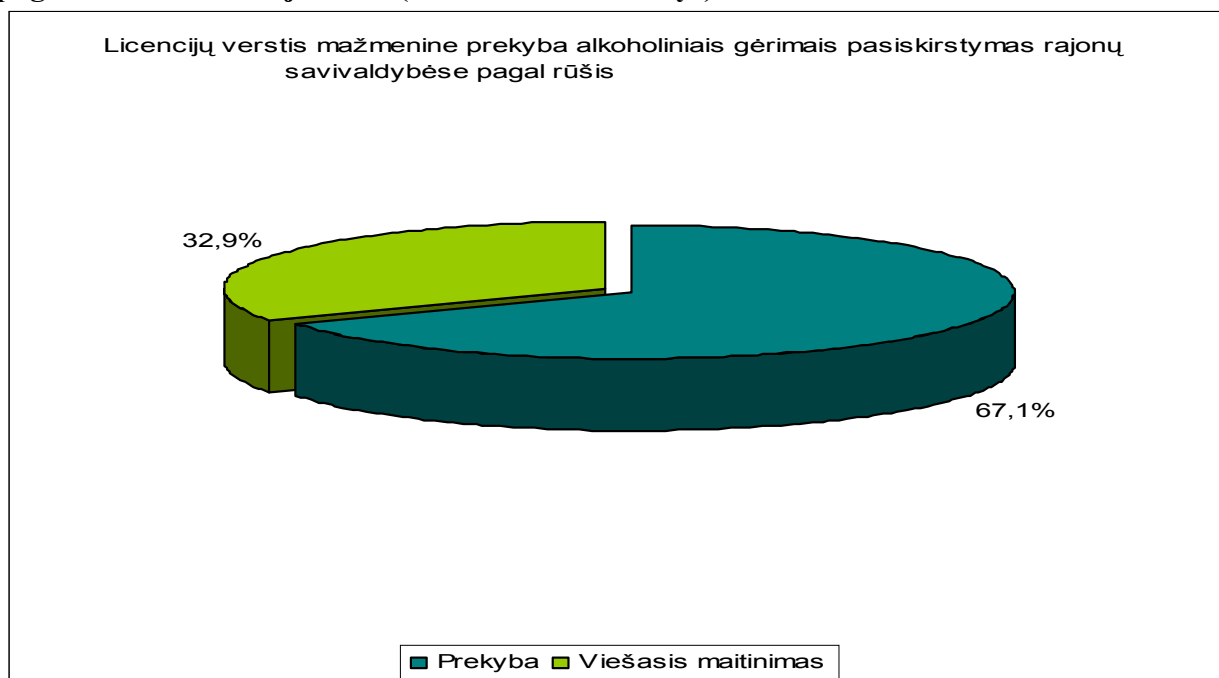
Lyginant viešojo maitinimo ir prekybos veikloms išduotų licencijų pasiskirstymą pagal miestus ir rajonus (7 ir 8 paveikslai) matyti, kad miestuose daugiau išduodama licencijų viešojo maitinimo veiklai, tuo tarpu rajonuose pastebima atvirkštinė tendencija – parduotuvėms išduota dvigubai daugiau licencijų negu viešojo maitinimo įmonėms. Šią tendenciją gali sąlygoti didesnė miesto gyventojų perkamoji galia, taip pat tai, kad miestuose daugiau gyventojų naudojami viešojo maitinimo paslaugomis negu rajonuose. Be to, neatmestina prielaida, kad ūkio subjektai

išigyja licencijas kaip viešojo maitinimo įmonės tam, kad išvengtų ribojimo prekiauti alkoholiniais gėrimais visą naktį.

7 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais pasiskirstymas pagal veiklos rūšis miestuose (2014-07-01 duomenys)

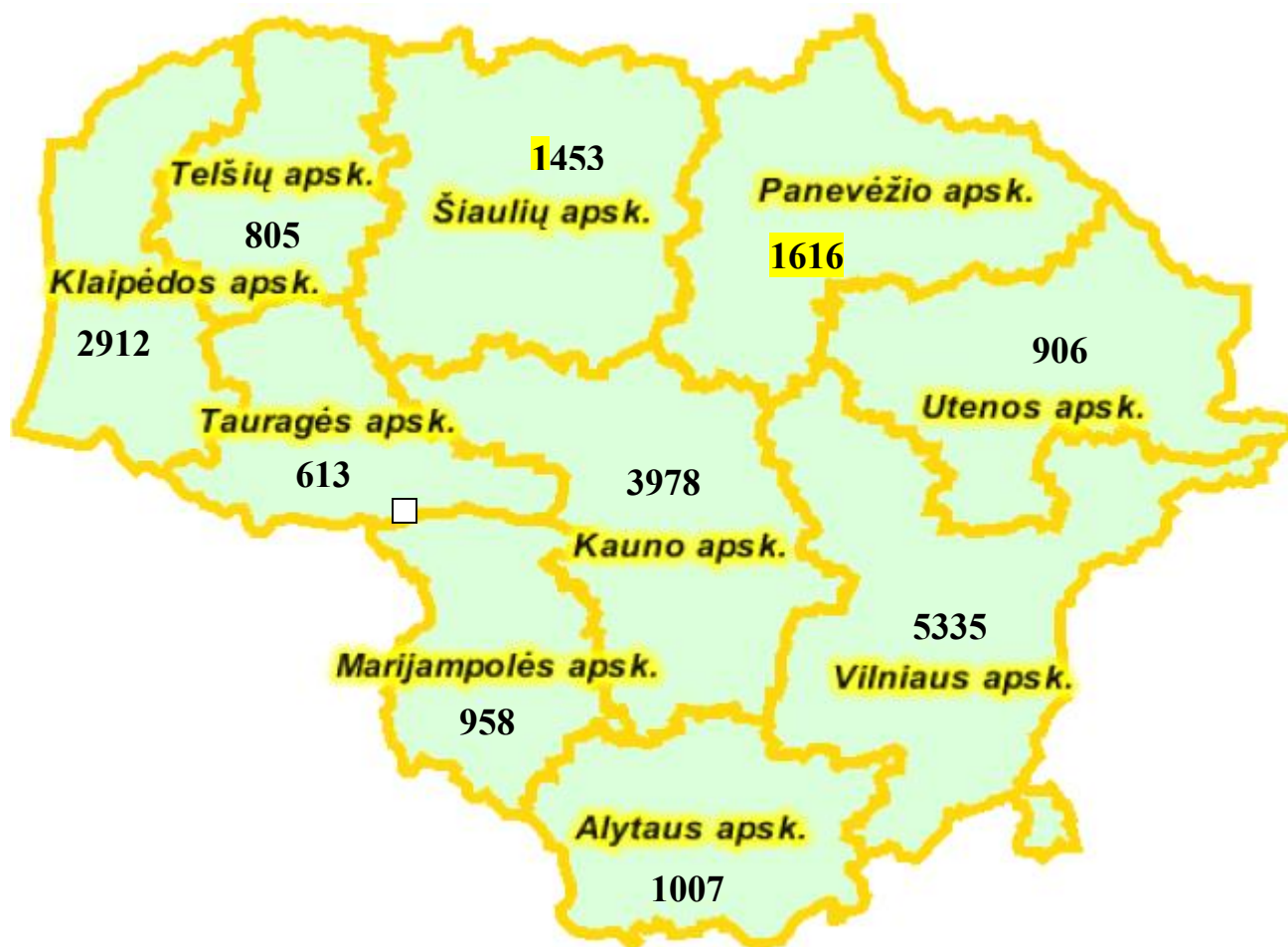

8 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais pasiskirstymas pagal veiklos rūšis rajonuose (2014-07-01 duomenys)

Įvertindamas savivaldybių išduotų licencijų skaičių, Departamentas atliko jų pasiskirstymo pagal apskritis analizę, kuri pateikta 9 paveiksle.

9 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičiaus pasiskirstymas pagal apskritis (2014-07-01 duomenys)

2014 m. mažmeninės prekybos tabako gaminiais vietų išsidėstymo Lietuvos teritorijoje tankumo tyrimas

Departamentas 2014 metais atliko mažmeninės prekybos tabako gaminiais vietų išsidėstymo Lietuvos teritorijoje tankumo tyrimą, kurio tikslas buvo surinkti duomenis iš savivaldybių apie išduotų ir galiojančių 2014 m. liepos 1 d. licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais (toliau – tabako gaminių licencija) skaičių, atlikti jų išsidėstymo pasiskirstymą pagal apskritis, įvertinti tabako gaminių prieinamumą, atsižvelgiant į tai, kiek vienai licencijai tenka gyventojų.

Tyrimas parengtas įvertinant Departamento surinktus duomenis apie savivaldybių išduotas ir galiojančias tabako gaminių licencijas nuo 2003 metų iki 2014 metų.

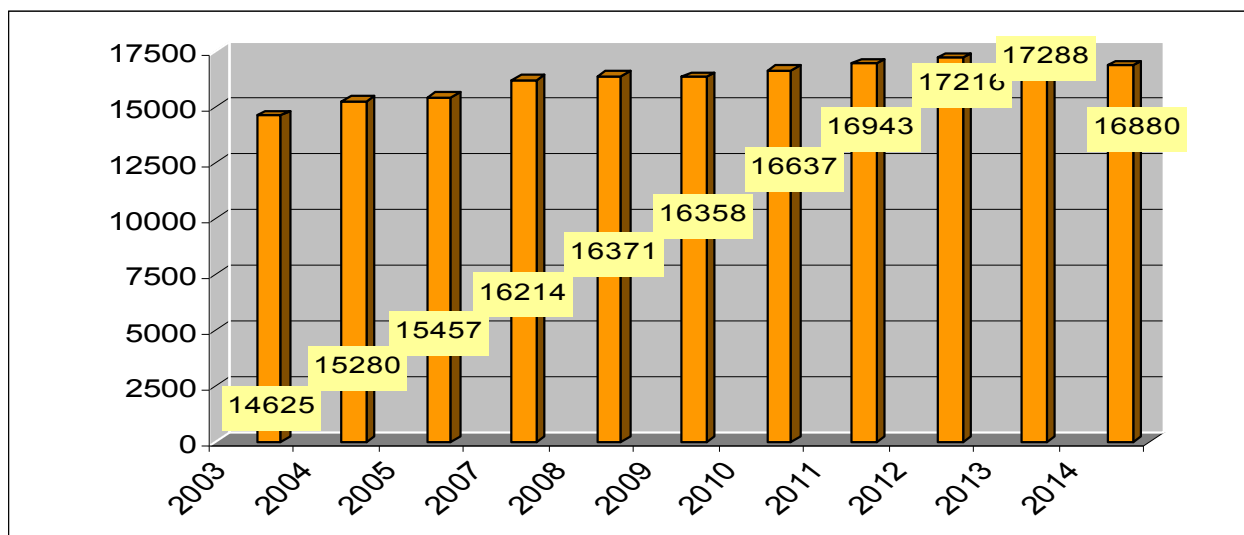
Pagal savivaldybių pateiktus duomenis 2014 metų liepos 1 d. galiojo 16880 licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais (3 lentelė).

3 lentelė. Galiojančios licencijos verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais pagal metus (2003-2014 m.)

Metai	2003	2004	2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Galioja licencijų	14625	15280	15457	16214	16371	16358	16637	16943	17216	17288	16880

Nuo 2003 metų iki 2013 metų savivaldybių išduotų galiojančių tabako gaminių licencijų skaičius nuolat augo ir padidėjo 18,2 procentais. Pirmą kartą skaičiuojant nuo 2003 metų, licencijų verstis mažmenine tabako gaminiais skaičius 2014 metais *sumažėjo*: lyginant 2014 su 2013 metais licencijų sumažėjo 408-iomis. (10 paveikslas).

10 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičiaus kitimo 2003-2014 m. dinamika

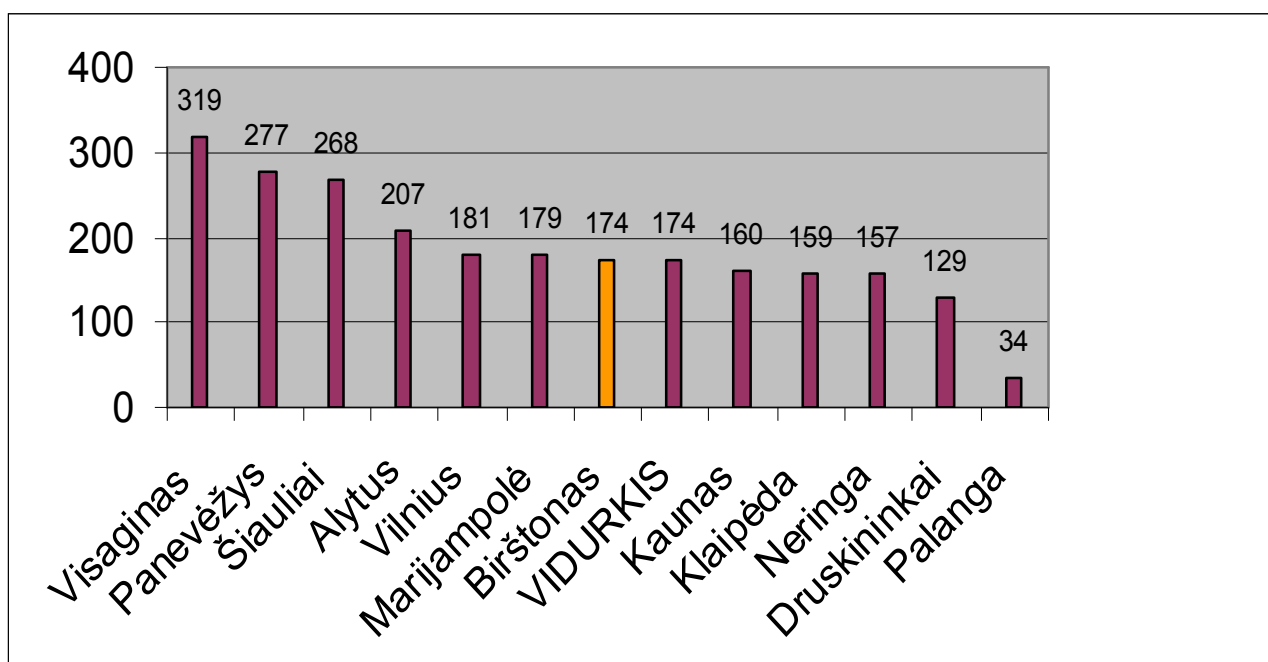

Departamentas vertino tabako gaminių prieinamumą pagal miestus bei rajonus skaičiuojant kiek 1 licencijai tenka gyventojų.

2014 metų duomenimis vidutiniškai Lietuvoje viena prekybos tabako gaminiiais licencija „aptarnavo“ 174 gyventojus (2013 metais - 172 gyventojus).

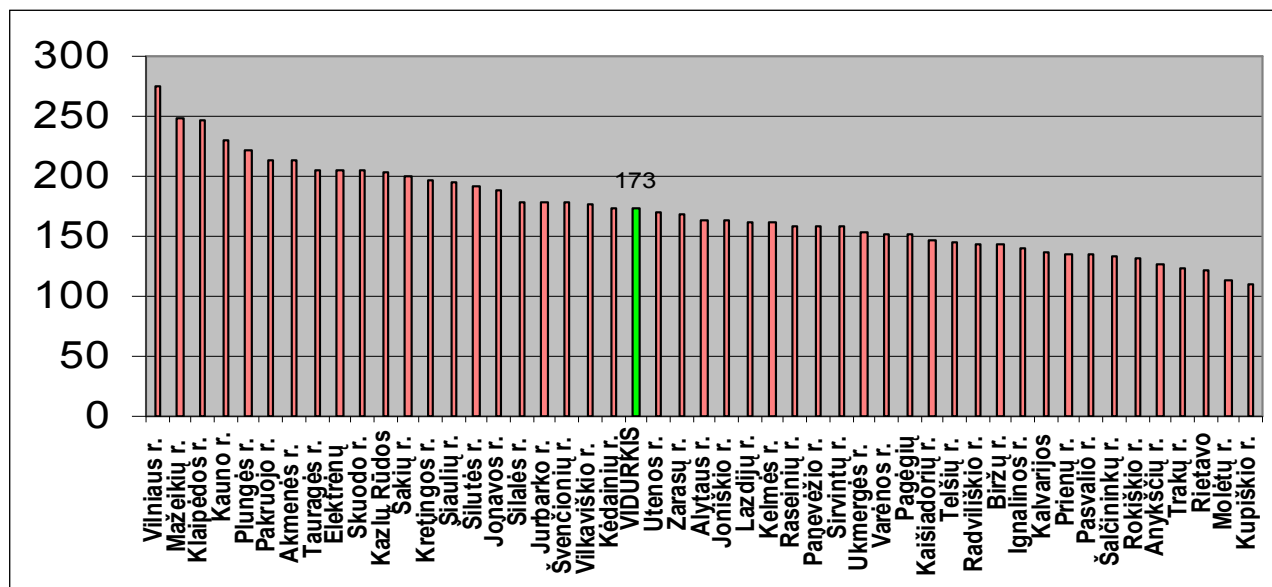
Miestuose 1 tabako gaminių licencijai tenka 174 gyventojai (11 paveikslas). Atsižvelgiant į gyventojų skaičių tenkantį vienai licencijai mažiausias tabako gaminių prieinamumas yra šiuose miestuose: Visagine (1 licencija „aptarnauja“ 319 gyventojų), Panevėžyje 1 licencija – 277 gyventojus), Šiauliuose (1 licencija – 268 gyventojus).

11 paveikslas. Gyventojų skaičius tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiiais miestuose (2014-07-01 duomenys)

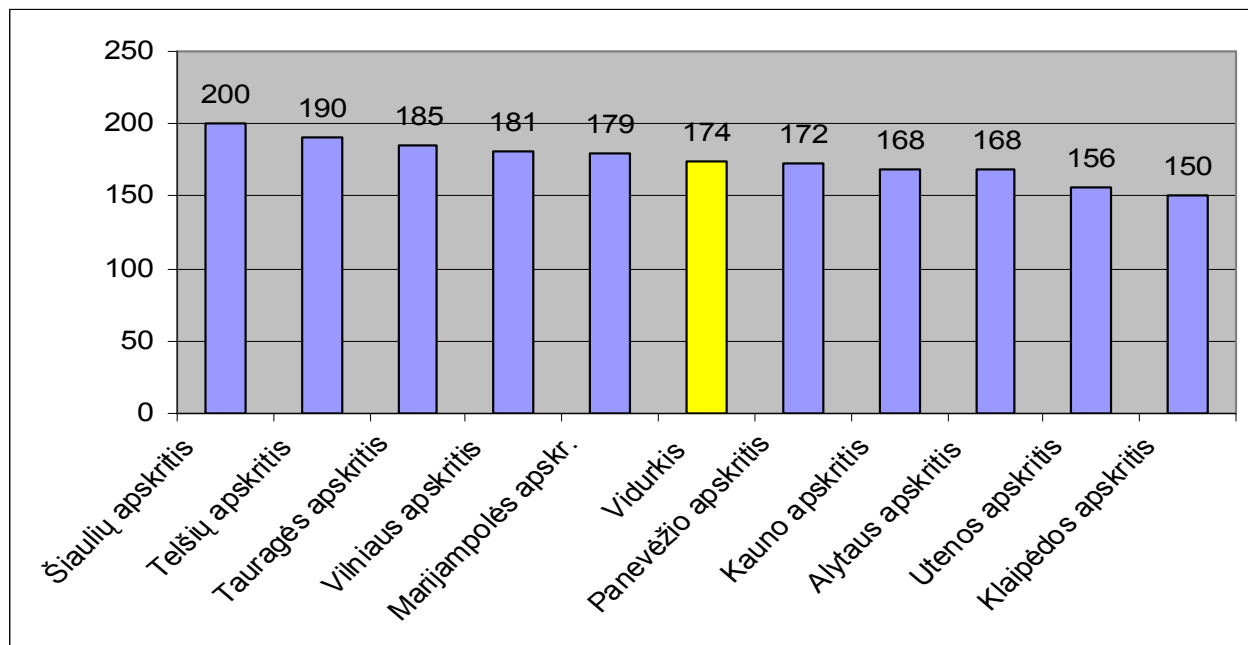
Rajonuose 1 tabako gaminių licencijai tenka – 173 gyventojai (2013 metais – 177 gyventojai) (12 paveikslas). Didžiausias tabako gaminių prieinamumas pastebimas Kupiškio rajone (1 licencijai tenka 110 gyventojų), Molėtų rajone (1 licencijai - 113 gyventojų), Rietavo rajone (1 licencijai - 122 gyventojai). Tuo tarpu Vilniaus , Mažeikių ir Klaipėdos rajonuose daugiau kaip dvigubai gyventojų tenka vienai tabako gaminių mažmeninės prekybos licencijai Vilniaus (1 licencijai – 275 gyventojai), Mažeikių r. (1 licencijai – 249 gyventojai), Klaipėdos r. (1 licencijai – 246 gyventojai).

12 paveikslas. Gyventojų skaičius tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais rajonuose (2014-07-01 duomenys)

Vertinant tabako gaminių prieinamumą pagal apskritis matyti, kad mažiausias tabako gaminių prieinamumas Šiaulių, Telšių, Tauragės apskrityse, didžiausias Klaipėdos ir Utenos apskrityse (13 paveikslas).

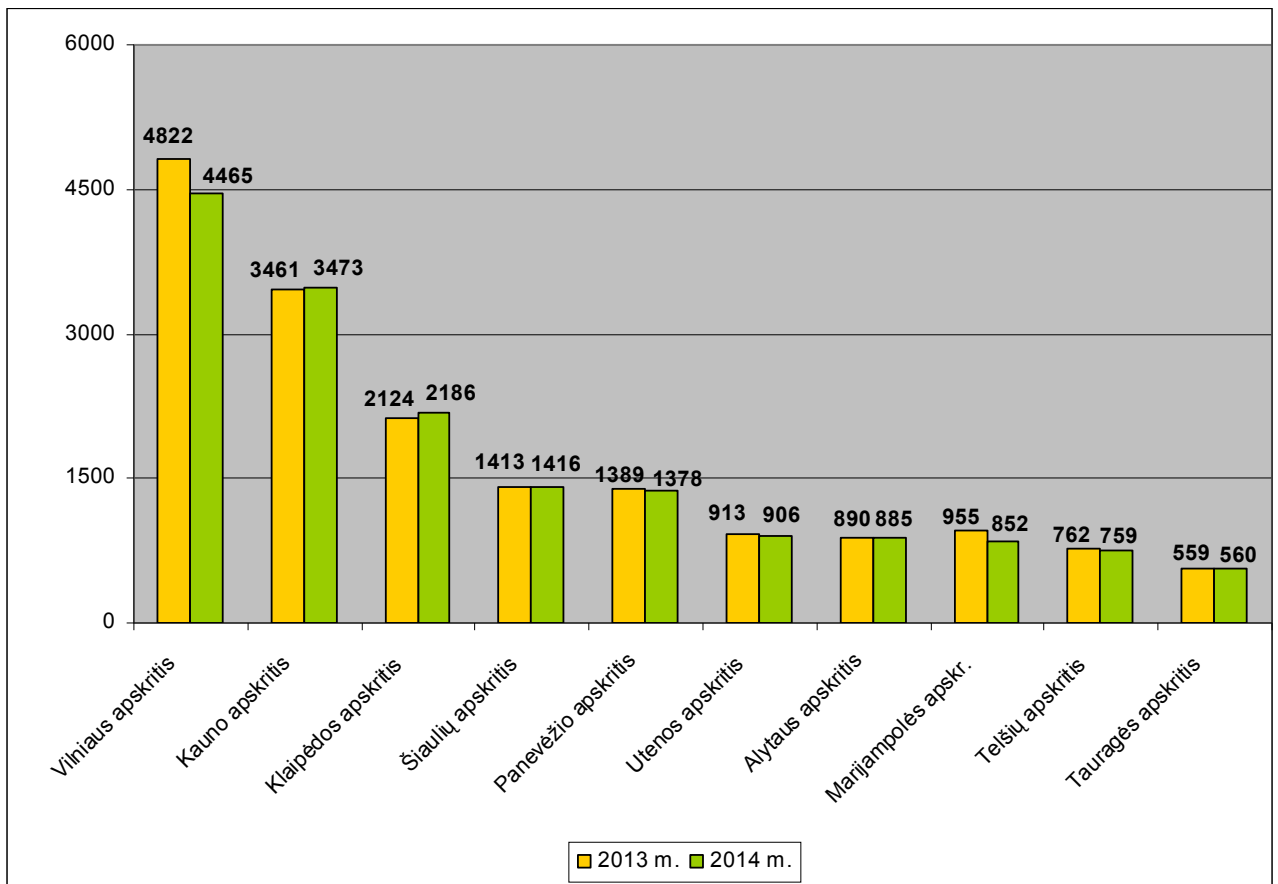
13 paveikslas. Gyventojų skaičius tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais pagal apskritis (2014-07-01 duomenys)

Lyginant 2014 metus su 2013 metais, tabako gaminių licencijų sumažėjo Vilniaus m. savivaldybėje - 329 licencijomis, Ukmergės r. savivaldybėje - 20 licencijų, Vilniaus r. savivaldybėje – 19 licencijų, todėl Vilniaus apskrityje 2014 metais pastebimas bendras licencijų skaičiaus mažėjimas. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad Marijampolės m. savivaldybėje sumažėjo tabako

gaminių licencijų skaičius 59-iomis, Vilkaviškio r. savivaldybėje – 54-iomis, sumažėjo bendras licencijų skaičius Marijampolės apskrityje. Pastebėtina, kad kitose apskrityse licencijų skaičius kito nežymiai, nors kai kuriose savivaldybėse, pvz., Varėnos r., Kaišiadorių, Prienų r., Kupiškio r., Kelmės r., Radviliškio r. sumažėjo.

14 paveikslas. Palyginamieji 2013 ir 2014 metų duomenys gyventojų skaičiaus tenkančio vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais pagal apskritis

Įvertindamas savivaldybių išduotų licencijų skaičių, Departamentas atliko jų pasiskirstymo pagal apskritis analizę, kuri pateikta 15 paveiksle.

15 paveikslas. 2014 m. liepos 1 d. galiojusių licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiiais skaičiaus pasiskirstymas pagal apskritis

